

LUNDAGENEALOGEN

Medlemstidning för Lunds släktforskarförening

Nr 2/2022
Årgång 33

Järnvägshuset på Väster – en tidig bostadsförening

Ur innehållet i övrigt:

Lunds historiedagar –
folkvimmel och beväpnade
karoliner

Marna Pålsdotter – en
tjugobarnsmor från Stora
Råby

Släktforskarvecka i Skåne
– välbesökt upptakt på
Arkivcentrum

Program hösten 2022

1903 började man bygga de s k stationskarlahusen vid Fjellievägen på Väster i Lund. Avsikten var att ge järnvägens anställda ett bra och billigt bostadsalternativ. Husen innehöll ursprungligen 54 enrumslägenheter samt tre tvårummare för stationens förmän. 1929 sålde SJ husen till bostadsföreningen Västerbo,

Våld mot polis gav bröder straffarbete

Två unga bröder från Nöden, 16 respektive 19 år gamla, orsakade tumult och skadegörelse på Korsgatan i Lund en februarikväll år 1880. Vid polisingripandet överfölls två konstaplar med tillhyggen och skadades

Bröderna dömdes till tre månaders straffarbete. Även fadern deltog i polisöverfallet och dömdes till böter. Den yngre brodern, Frans Lundell, gjorde sig senare skyldig till en rad andra brott och dömdes slutligen till fem års straffarbete för rån och grovt våld.

På villovägar. En för polisen i Lund väl känd person har nu åter råkat ut för rättvisan. Rådhusrätten i Eksjö har nemligen för kort tid sedan dömt Frans Gustaf Emanuel Lundell till 3 månaders straffarbete för våld med lifsfarligt vapen. Lundell hade under en längre tid uppehållit sig såväl i Sverige som i Norge under falskt namn och uppgifvit sig vara skräddare August Lundin från Lund.

Notiser ur Tidningen Lund 1889 resp 1895

Häktad blef i går skräddaren Frans Gustaf Emanuel Lundell i Lund, ställd under åtal såsom han är för att i onsdags med våld hafva inträngt i skräddare Forslunds bostad i nr 15 L:a Södergatan och der misshandlat skräddaregesällen Karl Nilsson så illa med ett par pjexor, att större sår uppkommit i hufvudet. Lundell har förut stått tilltalad för andra snygga bedrifter såsom knifskäring, rån o. d., och han kommer att undergå ransakning nästa torsdag.

Ordförandens spalt

I min förra spalt skrev jag om hur vi sakta började anpassa oss till ett liv efter pandemin. Även om restriktionerna nu är borta, så går återhämtningen ganska långsamt. Det märks överallt i samhället. Många av oss är nog fortfarande lite avvaktande inför större folksamlingar, vi håller generellt större avstånd i bland annat kassaköer. Jag och många med mig tvekar ibland hur jag skall hälsa på människor som jag inte träffar så ofta. Kan man kramas och ta i hand eller endast hälsa på avstånd?

Inom föreningen har detta märkts på antalet deltagare på våra medlemsmöten. Det har ibland varit fler deltagare digitalt än fysiskt i lokalen. Vårens sista aktivitet studiebesöken på stadsbiblioteket rönt dock relativt stort intresse vid bäge tillfällena.

När ni läser detta har ni kanske haft möjlighet att besöka någon av Släktforskarvecka Skånes alla aktiviteter, antingen i Lund eller på någon av de övriga platser, där de olika lokala föreningarna har haft program. En rapport från öppningsdagen i Lund finns på annan plats i tidningen.

Släktforskardagarna blir återigen ett fysiskt arrangemang efter två års uppehåll. De hålls i anmäla intresse för att engagera er i föreningsarbetet. En hjälpande hand vid

Skövde under helgen 20–21 augusti. Titta gärna på deras hemsida (<https://sfd2022.se/>), där finns säkert något som lockar och kanske inspirerar till en utflykt till Västergötland.

Arkivens dag med temat *Myter och mysterier* infaller i år den 12:e november och vår förening kommer att ansvara för fikaförsäljningen.

Förutom föreningens höstprogram, som presenteras längre fram, finns det flera andra organisationer, som anordnar temadagar och föreläsningar, ofta digitalt. Som exempel kan jag nämna Genealogiska föreningens (GF) släktforskarkaféer, Finding Family Together Live (15–16-oktober) och Skånes Släktforskarförbunds (SkSF) månadsföredrag. Arkiv Digital's Zoomföreläsningar är inte alltid knutna till deras produkt AD online utan har ibland ett mer allmänt släktforskarfokus. Vissa av dessa evenemang är gratis, andra kostar en slant. När det gäller SkSF:s månadsföredrag så går 10% av er biljettavgift tillbaka till respektive lokalförening.

Som alltid är ni välkomna med förslag och tips om aktiviteter och föredragsämnen, som ni skulle vilja att vi tar upp. Ni är också välkomna att kaffeabordet under Arkivens dag tas tacksamt emot.

Claes Westrup

Skånes Släktforskarförbund presenterar:

Månadsföredrag hösten 2022

Värdefulla tips och intressant fakta utlovas. Alla föredragen hålls kl 19–20, plus frågestund.
Föredragen körs i Zoom – priset är 50 kr för medlemmar och 80 kr för övriga.

 14 september Linda Kvist Så funkar FamilyTreeDNA	 19 oktober Anna-Lena Hultman Emigrantforskning	 16 november Tomas Nilsson Sprit – en stark historia	 3 december Temadag Så bevarar du forskningen
---	--	---	--

Anmälningssblankett finns på förbundets hemsida c:a en månad i förväg, ett föredrag i taget www.sgfm.se

LSF i folkvimlet

Efter pandemiuppehållet anordnades åter en historiedag i Lundagård den 5 juni. Arrangörerna, Katedralskolans historiska förening, hade prickat in årets första riktiga sommardag. I ett myller av beväpnade karoliner, drottningar, ryttare och mycket annat hade Lunds Släktforskarförening tillsammans med Skånes Släktforskarförbund fått möjligheten att bemanna ett stand på marknadsgatan. Vi hade bullat upp med en buffé som bl. a. innehöll information om föreningen och vår databas "Lund inom vallarna" som rullade på en bildskärm, äldre exemplar av Lundagenealogen, CD-skivor om Nöbbelöv och Råby, programblad för Släktforskarveckan i Skåne 4–9 juli och LSF:s höstmöten samt möjlighet att vidga sin släktforskning genom DNA-testning. Hungliga på upplevelser och ystra av det härliga vädret tycktes lundaborna närmast ha gått man ur huse. Mellan dagens olika uppvisningar sökte sig skaror utmed

marknadsständer. Många stannade till vid vårt stand för trevliga pratstunder – en del av allmän nyfikenhet och andra av genuint intresse.

Tre personer bestämde sig på stående fot att bli medlemmar och tre personer gav sig in på DNA-spåret och kom därifrån med ett test-kit. Många tog med sig programblad och kontaktuppgifter för att fundera lite vidare i lugn och ro. Alla dessa blad gick åt som smör i solsen.

Det här var vår debut i detta sammanhang, men med facit i hand inte sista gången om tillfälle ges. En lärdom av dagen var att till nästa gång tona ner den del som handlade om försäljning av våra produkter, som var närmast obefintlig, och att i stället satsa helhjärtat på information av allehanda slag samt att lägga minst lika mycket krut på de många spontana samtalen. Det är ju en viktig del av föreningens existens.

Nils Mandahl

Fr. v. SkSF:s ordförande Hans-Göran Nilsson, två karoliner samt LSF:s representanter Margareta Arnell, Lars Åke Sellberg, Anders Lindberg och Nils Mandahl

Några blandade marknadsbilder.
Vackert väder och många besökare.

Våld mot polis gav fängelse för två unga bröder från Nöden

Fönsterkrossning och polisjakt

Klirrandet av krossat fönsterglas hördes i mörkret. Nils Nilsson, ägare till huset på Korsgatan nr 7 i Lunds södra delar, påkallade polisens uppmärksamhet och anmälde att fyra av hans fönsterrutor hade slagits sönder. Dessutom hade någon forslat bort en madrass och en matta från gården.

Klockan var halv tio på kvällen tisdagen den 17 februari 1880 och poliskonstapel Carl Svensson var ute på sin nattliga inspektionsrunda ”i 5:e inspektionslinjen” i den ”nya staden.”

Strax därpå påträffade Carl Svensson ynglingen Frans Lundell och när han tilltalades om de krossade fönsterrutorna överföll han, och en okänd man, som senare visade sig vara Carl Lundell, polismannen och slog honom med något skarpt föremål. Därefter sprang de båda männen in i Lundells bostad på Hospitalsgatan nr 3, inte långt från Korsgatan. En kollega till Carl Svensson hade anslutit och de båda poliskonstaplarna följde efter ynglingarna. Ett rop ”spring, polisdjävlar, är efter” hördes. Väl framme vid Lundells bostad blev Carl Svensson återigen överfallen och slagen med något tillhygge, så att blodvite uppstod.

Poliserna valde då att tillkalla förstärkning och tre andra poliser på inspektionsturer i närheten skyndade sig dit och konstaplarna återvände därefter till Lundells bostad. De fann att både köksdörren och dörren från förstugan var låsta. Ynglingarnas far, Johan Lundell, ropade inifrån att sönerna inte var hemma och att poliserna fick komma tillbaka nästa dag, ifall de ville häkta dem. Men konstaplarna hittade en nyckel på golvet i förstugan och gick in i lägenheten i alla fall. Lundell och sönerna försökte hålla emot dörren för att hindra dem från att komma in. Väl inne blev polismännen Carl Svensson och Anders Andersson slagna med skarpt tillhygge i form av en hammare. Andersson fick också flera slag i huvudet av Carl Lundell med en mankilla. Johan Lundell slog med en trästol.

Till slut lyckades konstaplarna få ut de båda pojkarna ur lägenheten och de fördes till Lunds Stadshäkte inte långt därifrån. På vägen dit gjorde de upprepat motstånd. Målarlärling Carl Wilhelm

Frithjof Lundell, 19 år gammal, och ynglingen Frans Gustaf Emanuel Lundell, 16 år gammal, häktades samma kväll för våld mot tjänstgörande polis.

Carl Lundell, född den 19 februari 1860 Lund, konfirmerad för 4 år sedan, hade varit målarlärling hos målare Henriksson, utan sysselsättning vid tillfället för brottet, bodde hos fadern.

Frans Lundell, född den 14 mars 1863 i Lund, konfirmerad för 2 år sedan, utan sysselsättning vid tillfället för brottet, bodde hos fadern, dömd hösten 1879 för snatteri första resan och fick då böta 10 kronor.

Carl och Frans var två bröder i en syskonskara på åtta, egentligen nio, men en yngre syster hade avlidit några år tidigare. Modern Ingar/Ingrid Svensdotter, född i Lilla Slågarp, hade även hon gått bort, ett år efter dottern, och endast 38 år gammal. Fadern Johan Lundell var född och uppvuxen i Värmland under arma förhållanden, men hade som ung tagit sig till Ängelholm i Skåne och därifrån till Lund. Han var snickare.

Rättegång och dom

Rannsakan började två dagar senare, alltså den 19 februari, fortsatte den 26 februari, den 4 mars och den 11 mars då dom avkunnades.

Lunds Rådhusrätt: Ordförande tf. Herr Borgmästare Th. H. Möller. Ledamöter: Tf. Rådmännen C. Brink, O. Pettersson och G. Faxé.

Stadsåklagare var J. Törnblad. Målsägare var poliserna nr 4 Carl Svensson och nr 3 Anders Andersson. De redogjorde för sin rapport över händelserna. Svarande var Frans Lundell och Carl Lundell, som satt häktade, och Johan Lundell, som var på fri fot.

Förste stadsläkare Emil Södervall intygade skadorna och beskrev deras omfattning.

På frågan om den 17 september svarade Carl Lundell, att han hade varit hemma hela dagen och sysselsatt sig med "ritning" till framåt kvällen, då han hade begett sig till Norra Wall tillsammans med brodern och vänner för besök hos en kvinna vid namn Hanna Nilsson. Sedan gick de hem och mötte då konstaplarna som sa "jaså, här kommer ni". Poliserna gick men kom tillbaka efter en stund åtföljda av tre-fyra andra konstaplar. Och så blev de förda till polisstationen utan att ha fått veta anledningen till detta.

Frans Lundell svarade, att han på eftermiddagen hade besökt vännerna August Borgelin och Carl Petersson. Och att de senare gått med brodern till Hanna Nilsson, där de hade varit en halvtimme och "sjungit några stycken". Han sa att han inte bemött poliserna med något våld och att han hade blivit slagen med batong på vägen till polishäktet. Han förnekade fönsterkrossningen.

En rad vittnen kallades in den första dagen. Det var poliskonstaplarna nr 2 Edvard Ferdinand Löfqvist, nr 13 Jöns Andersson och nr 14 Jon Jönsson. Därtill slaktardrängarna Nils Olsson och Edvard Svensson samt "qvinspersonerna" Emma Pettersson och Christina Arvidsson.

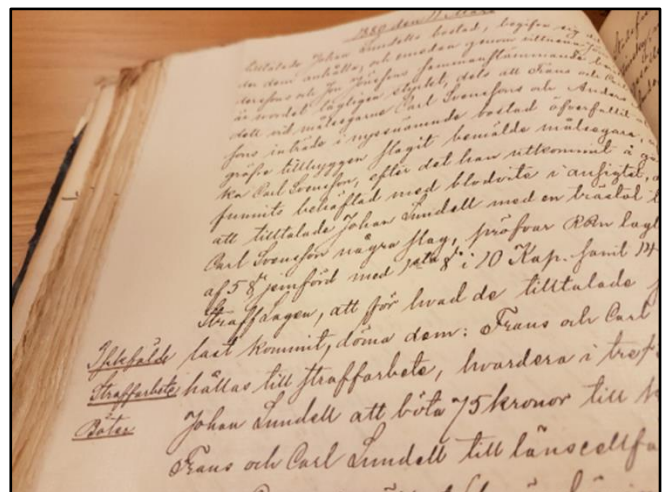
Johan Lundell framförde, att konstaplarna hade tagit sig in i hans bostad med våld. Han protesterade mot att poliskonstaplarna fick vittna, eftersom han ansåg att de var jäviga. Detta tillbakavisades.

Vittnet Christina Arvidsson hade sett Carl och Frans Lundell komma släpande på en madrass sent på kvällen och lagt den vid Tygesens port på Mariagatan. Hon hade sett dem bråka med en polisman strax därpå. Slaktardrängarna hade på sin väg hemåt, efter att ha tillbringat kvällen hos en

bekant, sett en våt madrass i mörkret och burit in den till Lagerholms närbelägna port för att torka.

Kommande rättegångsdagar kallades fler vittnen in bland annat August Borgelin, målargesällen Johan Nilsson, Hanna Nilsson och snickaren Jöns Åkerberg. Den sistnämnde bodde i rummet på Korsgatan 7, där de fyra fönsterrutorna slogs sönder. Även Johan Lundell begärde vittnen, främst boende på eller nära Hospitalsgatan. Några av dem var bleckslagare Carl Larsson, skomakare Olaus Lindqvist, murare Olof Hansson och hans hustru Olivia och slaktardrängen Nils Persson. Utan prästintyg fick ingen vittna.

Grannarna och förbipasserande hade vid den aktuella tidpunkten hört skrik, skrån och slag från Lundells lägenhet på Hospitalsgatan nr 3 såväl som på gatorna omkring. "Skall mörda dem om de inte släpper", "Låt bli att slå, jag skall gå ändå" var skrik man hade hört. Några kunde berätta att de hade sett poliskonstaplarna knuffa och slå de båda bröderna. Andra hade sett att det var de båda bröderna som hade slagit och bråkat med polisen. En granne hade sett blodspår på de, efter snöfallet någon dag tidigare, nyskottade gatorna utanför Lundells hus.

Under förhören kom det upp att Frans Lundell redan året innan varit ute för bråk och våld mot polis. En dag i september hade han, tillsammans med några andra ynglingar, fört oväsen på Mariagatan, sprungit omkring och "slagit på dörrarna till judarna samt kastat vatten ner i en källare". När poliskonstapel Hans Löfdahl hade försökt avstyra det hela, knuffade och sparkade Frans honom. Dessutom, på nyårsdagen på allmän

plats, hade han tillsammans med flera andra pojkar stört och bråkat i rusigt tillstånd och använt våld mot poliskonstapel Hägerström. Det hade varit bråk och skrän på och runt gatorna Mariagatan, Korsgatan och Stora Tvärgatan.

Frans Lundell själv hade inga minnen av dessa händelser. Bevisningen räckte inte heller till att döma honom för dessa anklagelser.

Däremot, för våld mot polis i tjänsten den 17 februari, dömdes Carl Lundell och Frans Lundell den 11 mars 1880 till straffarbete i 3 månader. Deras far, Johan Lundell, dömdes att böta 75 kronor. De båda bröderna fördes till Malmö Länsfängelse samma dag. Båda förflyttades därifrån några dagar senare till Kristianstad Kriminalvårdsanstalt.

Korta beskrivningar från fångrullorna:

Carl Wilhelm: Äkta född, uppfostrad i hemmet, haft skolundervisning, brunt hår, blå ögon, rak näsa, ovalt ansikte, ordinär växt 5 fot 9 tum (ca 1,75 m), ej förut straffad, lärt målaryrket men var utan arbete då brottet begicks.

Frans Gustaf: Äkta född, uppfostrad i hemmet, haft skolundervisning, blont hår, grå ögon, bred näsa, ovalt ansikte, ordinär växt 5 fot 6 tum (ca 1,68 m), förut straffad, handskmakerilärling men var utan arbete då brottet begicks.

I mitten på juni blev de frigivna och återvände till Lund. Hur gick det för dem sedan, hade de bättrat sig? Nja, inte helt bra.

Fängelse igen

En dag mitt i sommaren, tisdagen den 27 juli, endast någon månad efter frigivningen från Kristianstadsanstalten, häktades Frans Lundell igen, denna gång av tf. stadsfiskal Strandberg, för rån och våld mot polis. Upprinnelsen var att han hade tillsammans med ett stort antal andra ynglingar drivit runt i staden och ungefär vid Södertull rånat husmannen Hans Nilsson från Gullåkra, som kommit gående med ett stenkrus innehållande brännvin inköpt hos handlare Westrup. Det blev bråk och slagsmål. Polis tillkallades och bråket fortsatte. Senare konstaterades att pojkarna hade druckit upp 28 kubiktum (ca 460 ml) brännvin innan stenkruset lämnades tillbaka.

Det blev rättegång igen för Frans och flera av de andra, som var med om tumultet. Det utvecklades sig till ett stort mål. Hans Nilsson var målsägare, men även denna gång kom andra förseelser upp, som Frans och de andra pojkarna hade gjort sig skyldiga till samma månad, och målsägarskaran liksom antalet vittnen växte. Anklagelserna var allvarliga med inslag av grovt våld mot flera olika personer.

Denna gång dömdes Frans Lundell till hela 5 års straffarbete för rån och våld mot polis och därtill förlust av medborgerligt förtroende i 10 år. Ett hårt straff för en 17-åring.

Han blev sänd till Malmö Länsfängelse den 26 augusti 1880. Därifrån flyttad till Nya Varvet, fängelse i Göteborg. Tiden förkortades och han blev frigiven den 31 maj 1883 på grund av Kunglig Nåd.

Livet efter fängelsetiden

När han blev frigiven var Frans Gustaf inte mer än drygt 20 år gammal och hade vistats i fängelse under två straffperioder. Han bosatte sig åter i Lund, till en början hos sin far och syskon. Kanske hade han lugnat ner sig lite. Han blev skräddare. Han träffade Elin Josefina Eriksson, antagligen när båda bodde på Trädgårdsgatan, och de fick tre barn innan de gifte sig 1899. I samma veva flyttade de upp till Stockholm, där Elin var född, och slutligen till Södertälje där de stannade. De fick totalt åtta barn. Frans dog 72 år gammal 1935.

Den äldre brodern Carl Wilhelm tyckte jag först verkade ha hållit sig inom lagens gränser efter avtjänandet av sitt tre månaders straff. Men icke så, av en händelse råkade jag se en uppgift om att han blivit utvisad från Danmark 1891. Så lugn höll han sig väl knappast. Han dog på lasarettet i Lund 49 år gammal, vid tillfället boende på adress St Månslyckan nr 3r, hos en av sina systrar.

Släktskap

Bröderna, som på sin väg mot vuxenlivet visade sig tillhöra Lunds unga slagskämpar, var släktingar till mig, de var min mormors systersöner, och berättelsen om dem är en del av min släktforskning. I en anmärkning i en husförhörslängd framgick det att Frans och Gustav var dömda till straffarbete och därifrån kunde jag leta vidare till rättegångsprotokollen och domar.

Läsning i domböcker kan ge en inblick i och intressanta detaljer om människorna och det samhälle de levde i.

Förklaringar

Den ”nya staden” var ett område som byggdes i Lunds södra delar runt 1870-talet på en äng som kallades Ripas äng. Stadsdelen fick tidigt benämningen ”Nöden” i folkmun på grund av den låga levnadsstandard och att det var trångt och svårt på många sätt. Området beboddes främst av fattiga människor från landsbygden och en stor grupp judar.

Mankill är en blydagg med skaft av flätad rotting. Blydaggen utgörs oftast av en påse fylld med blyhagel, fäst på ett skaft eller en rem.

Förlust av medborgerligt förtroende, förkortat mff, var under slutet av 1800-talet ett vanligt förekommande tillägg till andra av domstolarna utdömda straff i

samband med de flesta typer av brott som resulterade i minst ett års straffarbete. Det innebar bland annat att man inte fick rösta, vittna i domstol eller inneha offentliga tjänster. Denna påföljd avskaffades helt 1937.

Kunglig nåd: Historiskt kunde regeringen efterskänka eller mildra ett straff, som en person dömts till på grund av brott. Nåd förutsåg normalt en ansökan, och ansågs ofta innefatta ett slutgiltigt underkastande av ansvar för brottet.

Lilla Slågarp är en mindre ort mellan Trelleborg och Svedala. Norra Wall är sannolikt området inom Lunds nordöstra delar vars gatunamn på den tiden var Norra Vallgatan, Östra Vallgatan och Norra Vallvägen. Gullåkra ligger strax norr om Staffanstorp.

Margareta Arnell

Källor

Dansk Demografisk Database over udviste 1875 – 1919.

Frustuna (D) *Husförhörslängd*, A1:18 (1896 – 1900), sidan 389.

Kriminalvårdsanstalten i Kristianstad, *Fånggrulla 1880*, DIIIac:42, bild 620.

Lunds Domkyrkoförsamling, *Husförhörslängd*, A1:52 (1862 – 1867), sidan 309.

Lunds Domkyrkoförsamling, *Husförhörslängd*, A1:72 (1871 – 1876), bild 365.

Lunds Domkyrkoförsamling, *Särskilda längder*, A1a:5 (1878 – 1883), sidan 36.

Lunds Domkyrkoförsamling, *Husförhörslängd*, A1:101 (1885 – 1887), sidan 82.

Lunds Domkyrkoförsamling, *Husförhörslängd*, A1:113 (1887 – 1892), sidan 92.

Lunds Domkyrkoförsamling, *Husförhörslängd*, A1:126 (1892 – 1898), sidan 62, 303

Lunds Domkyrkoförsamling, *Husförhörslängd*, A111a:49 (1908 – 1914), sidan 5643.

Lunds Rådhusrätt: *Dombok A1ab*:32, 1880: 19 februari nr 119, 26 februari nr 142, 4 mars nr 143, 11 mars nr 155, 29 juli nr 441, 5 augusti nr 450, 12 augusti nr 465, 19 augusti nr 466, 23 augusti nr 476

Lunds stadshäkte Ö:3 (1877 – 1906), bild 730, 740, 760, 820, 840.

Lunds Släktforskarförening: *Lund Inom Vallarna*, databas

Malmö Länsfängelse *Fånggrulla 1880*, DIIIaa:46, bild 1470, 3450.

Stavnäs (S) *Husförhörslängd*, A1:18b ((1851 – 1855), sidan 349.

Södertälje, *Husförhörslängd*, AIIa:70 (1931 – 1935), sidan 2226.

Ängelholm, *Husförhörslängd*, A1:16 (1855 – 1857), sidan 28

Bildkällor

Uppslag ur domboken för Lunds rådhusrätt 1880.

Karta över Lund 1896, visar gatorna Korsgatan, Hospitalsgatan och Mariagatan.

Järnvägshusen, Stationskarlahusen eller Bostadsföreningen Västerbo u.p.a.

Vid sekelskiftet 18-1900 var det vanligt att Statens Järnvägar (SJ) byggde och ägde fastigheter som uppläts, gratis eller till ringa kostnad, till anställda och deras familjer. Som regel låg dessa hus ganska nära ortens tågstation. I Lund ville SJ köpa en tomt av stadsfullmäktige i Skultelyckan, nuvarande Stadsparken. Men det fanns ju andra planer för det området, så fullmäktige erbjöd SJ i stället Lergraven 1 (Papegojelyckan 1) d.v.s Fjeliävägen 15. SJ hade egna arkitekter och en av dessa var Folke Zettervall. Folke var chefsarkitekt vid SJ:s arkitektkontor.

Många av vårt lands järnvägsstationer är ritade av honom, närmare bestämt ca 260. Även många tjänstebostäder, exempelvis Järnvägshusen på Slussområdet i Malmö. Zettervall var född i Lund, son till domkyrkoarkitekten Helgo Zettervall och hans hustru Ida, född Lagergren. Under åren 1897-199 genomgick Apoteket Svanen en omfattande restaurering, ledd av Folke Zettervall.

1903 påbörjades byggandet av Järnvägshusen, eller Stationskarlahusen som de också kallades. Första huset blev klart 1903 och det andra 1904. Byggnationen bekostades av Statens Jernvägs-trafiks pensionskassa och där till hörande änke- och pupillkassa. Byggkostnaden för de bägge husen var 258 000 kronor. Det är två byggnader som ligger mitt emot varandra och de innehöll från början 54 enrumslägenheter med tillhörande

kök och tre tvårumslägenheter med kök. De sistnämnda var avsedda för förmännen på stationen. Men under årens lopp har lägenheter slagits samman. Det var stora lägenheter med tre meter i takhöjd. Uppvärmningen skedde genom kakelugnar, strategiskt placerade i rummet så att värmen spreds i lägenheten. I förmännens lägenheter var det gröna, fyrkantiga ugnar, medan det i de andra lägenheterna var vita runda ugnar. De vita var invändigt klädda med Holmbergstegel.

Trots att det var många lägenheter på ett rum och kök, så var det många barnfamiljer. Det var inte ovanligt att det var familjer med sex barn. Överhuvudtaget var det väldigt många barn i husen, ja t.o.m.

upp till hundra ibland. Tyvärr dog många av dem, och några vuxna, i TBC-epidemin på 1920-30 talet. Det dog till och med så många att det inrättades en särskild lägenhet som likrum. Med respekt för de som bor i lägenheten idag, nämner jag inte i vilken lägenhet.

I köket vanns en gasspis och ett stort skafferi, rymligt nog för en person. Där förvarades potatis, grönsaker, konservburkar med mera. Husen hade tre våningar med fyra lägenheter på varje våning, färre nu efter sammanslagningar. Trappan, också kallad "Svalen", skulle städas varje dag samt skuras minst en gång i veckan. I städhänseende tillämpades följande trappindelning enligt medlemsboken i Bostadsföreningen Västerbo u.p.a.:

Första våningen: Trappor från utgångsdörrarna samt plan å egen våning.

Andra våningen: Trappor till första våningen samt plan å egen våning.

Tredje våningen: Trappor till andra våningsplan å egen plan samt trappan till vinden.

I varje trappuppgång finns stora rejäla källar- och

vindsutrymmen vars ingångar är försedda med kraftiga järndörrar. På vindarna låg också en mycket stor torkvind, för torkning av tvätt. Dessa utrymmens städning uppdelades månadsvis av de boende i trappuppgången. Dessutom skulle man

på varje våning se till att väggar och tak avdammades och att fönster putsades vid behov. Idag köps trappstädning liksom trädgårdsskötsel och snöröjning från privata företag.

De bägge envåningsdelarna vid nordgavlarna har en trekantig plan anpassade efter tomtens snedhet. I dessa fanns det torrklosetter. Städningen av dessa gjordes också av de boende. Sand skulle läggas på golvet och utanför huset fanns soptunnor. På sommaren när det var varmt skulle dessa göras rena och det var ganska vanligt att det samlades "puddingar", d.v.s. fluglarver och det fick saneras med karbolsyra i tunnorna och på golvet. När toaletter, vatten och centralvärme installerades i varje lägenhet 1939, blev dassen i stället cykelförvaring. Innergård och trädgård förbinds med en gång genom huset här. I gårdshuset mellan huvudbyggnaderna ligger två tvättstugor som också användes för slakt och bad. Huset kallades också ibland för bryggshuset. Från början kokte, bryggde, man tvätten. Det var ingen lätt uppgift att släpa den blöta tunga tvätten upp på torkvinden. På sommaren kunde tvätten torkas ute på en stor yta med tvättlinor på gården bakom huset. Bredvid cykelgaraget finns sedan några år också en modern tvättstuga med tillhörande torkvind.

På samma gård, gränsande till Holmbergsska parken, finns också många äpple-, plommon – och päronträd. Från början tillhörde ett träd av varje sort varje lägenhet. Men bostadsföreningen övertog sedermera frukten och den såldes i styrelserummet för 1 krona kilot. I dag är det fri plockning från de träd som finns kvar. Några träd har ersatts, men många av de som planterades 1903 finns kvar.

Husets sockel är i rött tegel och däröver två motsvarande tegelband, det översta längs fönstrens underkant. Fasaderna indelas i risaliter¹ uppåt avslutade med frontespiser² som markerar trapphusens läge. Husen har gulkalkade fasader och mansardtak³.

¹ Svagt framskjutande parti på en fasad genom hela byggnadens höjd. I allmänhet som en betoning av fasadens mittparti.

² Gavelprytt parti som skjuter upp ovanför taklisten. Ofta en fortsättning av fasadens mittparti.

³ Mansardtak är ett yttertak med brutet takfall. Se bild.

Bland de första som flyttade in var Håkan Gottfrid Johansson från Abrahamsgården, Söftestorp i Väckelsångs församling, Kronobergs län. Han kom till Lund 1900 och fick genom sin svåger arbete som stationskarl vid SJ. I i husen flyttade samtidigt också hans syster med familj. Systemens man var banmästare vid Lunds C. Håkan Gottfrid var min morfar. Och han flyttade in i lägenhet nr 41, bestående av ett rum och kök, tambur och garderob, källare och vindsplats samt tillträde till tvättstuga och torkvind med de rättigheter och skyldigheter som var föreskrivna.

Bf Västerbo u.p.a.

När SJ byggde hus vars lägenheter uppläts till anställda, var planen att äga husen i ca 25 år och sedan sälja dem vidare. För husen på Fjeliävägen blev en försäljning aktuell 1929. De boende slog sig samman och bildade Bostadsföreningen Västerbo u.p.a. som blev registrerad den 1 augusti 1929. Föreningen övertog den dagen fastigheten Stadsägan 814 med adress Fjeliävägen.

Fastigheten var försedd med gas, elektriskt ljus och vatten. Taxeringsvärdet var 250 000 kronor och den var brandförsäkrad för 265 000 kr. Inköpspriset för föreningen var för föreningens

bildande på 350 kr. Insatsen per lägenhet var 10% av lägenhetens förde. Värdena varierade, tvåornas värde var 6 350 till 6 850 kr, ettorna från 4 000 till 4 700 kr. Min morfars lägenhet nr 41 hade ett värde på 4 300 kr och insatsen var alltså 430 kr och årshyran var 370 kr och 5 öre. Hyran betalades omkring den 1:a i varje månad och från början betalades den kontant i ett rum avsett för styrelsen, ursprungligen avsett som kök till lägenhet nr 13.

Betalning skrevs in i medlemsboken, detta förfarande pågick ända in på 1970-talet. I och med att fastigheten blivit bostadsförening öppnades det upp för icke SJ-anställda att köpa lägenheter. Observera att föreningen inte är en bostadsrättsförening och lyder inte under bostadsrättslagen, utan i stället under lagen om ekonomiska föreningar.

Lägenheterna är eftertraktade, det har sagts mig att värdet på en lägenhet kan ligga upp emot 6-7 miljoner. Föreningen tillämpar en tvåårsregel vid försäljning för att slippa spekulationer. D.v.s. lägenheten måste ha ägts i minst två år innan den säljs om inte speciella skäl finns.

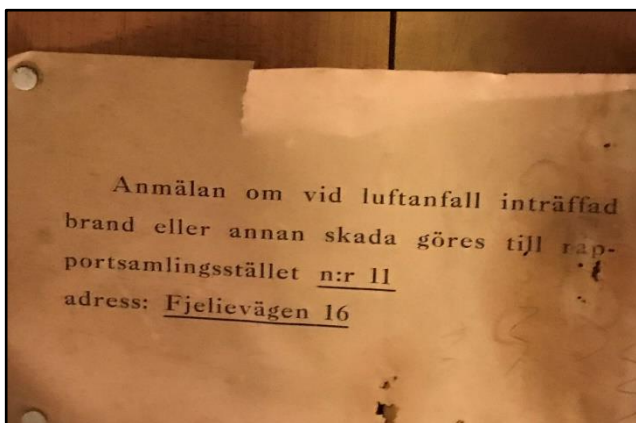
En del av de många barn som bodde i husen samlade tillsammans med en blåsorkester inför demonstration 1 maj. Tyvärr förtäljer inte texten vilka de är.

En del av de boende var, likt min morfar, med i Järnvägens musikkår, som spelade vid olika arrangemang och parader. Söndagar kunde man se och höra dem i paviljongerna i Stadsparken. Ett eget arrangemang för orkestern var att spela till dans i Järnvägshusens trädgård. Det byggdes helt enkelt upp ett trädäck som dansbana. Dessa

danskvällar var mycket populära, men tyvärr upphörde de på grund av någon form av schism och svartsjuka. Men mer än så förtäljer inte historien.

De gamla husen har vårdats väl och har genomgått modernisering och renovering genom åren. Några exempel:

1979 omputsning av fasaden, 1988/89 ommålning av fasaden, 1993 kallvattenstammar byttes till kopparledning, 2005 varmvattenstammar och centralt varmvatten drogs in. 2011/12 gjordes relining⁴ av avloppsstammarna, vilket bekostades med egna medel. Det yttre toalettavloppet mellan husen, inne på gården, har lagts om. Och för att vara rätt i tiden så finns

bredband, kabeltv via ComHem och internet vid ADSL. Utmed Fjelievägen har anlagts 17 parkeringsplatser. Som jag nämnde så var min morfar en av de första att flytta in i huset med adress 15B (då) och min mor och moster växte upp i huset och jag har därför sprungit, som man säger, som barn i huset. Och jag måste erkänna att det var sentimentalt när Britt Wickum visade mig runt.

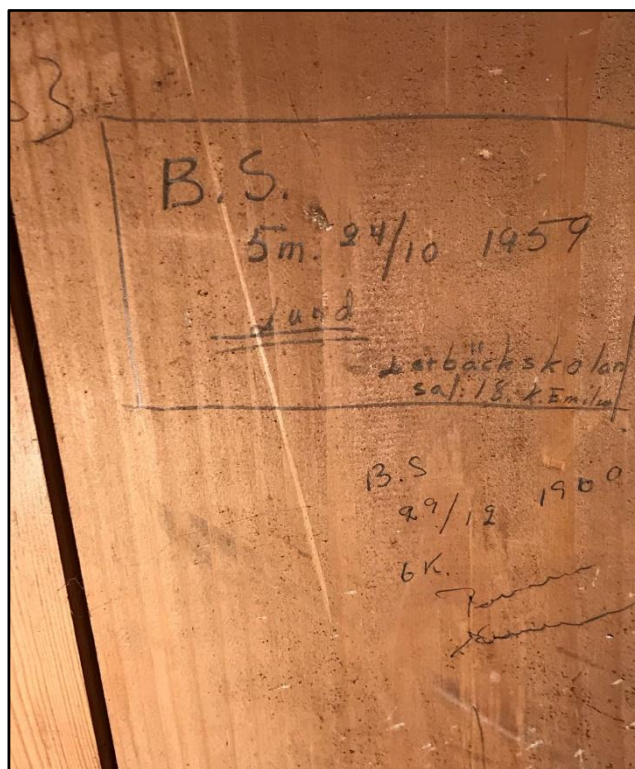
Källor:

Lunds Stads bevaringsprogram: Lund utanför vallarna.

Egna minnen

Och ett stort tack till Britt Wickum som bott i huset i över 50 år och som visade mig runt och berättade mycket mer än vad som får plats i denna artikel.

Tack också till föreningens ordförande Hugo Mansfeld

Extra intressant blev det när vi kom ner i källaren för att titta in i det som var min mormors och morfars förråd en gång. Där förvarade morfar frukt och grönt från sina kolonier och där fick jag hjälpa mormor byta vatten på lutfisken till jul. På dörren fanns ett anslag, troligen från andra världskriget som sade att: "Anmälan om vid luftanfall inträffad brand eller annan skada göres till rapportinsamlingsstället nr 11 adress Fjelievägen 16." Vid sidan av anslaget stod med blyerts bl.a. "BS 5M 24/10 1959 Lerbäcksskolan sal 18 K Emilsson." Detta skrivet av undertecknad vid nyss fyllda 11 år för 63 år sedan. Varför jag gjort det har jag inte minne av, men det var ett kärt minne.

Bengt Schultz

⁴ Innebär att rör renoveras och rastauseras invändigt. Efter rengöring infodras nytt material i rören.

Marna, Per och alla barnen

– en släkthistoria från 1700-talets Stora Råby

Marna Pålsdotter gifte sig vid 16 år, fick sitt första barn vid 17 och var sjubarnsmor vid 25. Sen föddes ytterligare tretton barn, det sista när hon fyllt 43. Det väcker onekligen nyfikenhet på hur livet gestaltade sig för familjen.

Marna föddes 1748 i Norra Nöbbelöv, dotter till Sigrid Nilsdotter (1709–1782) i hennes äktenskap med Pål Olofsson (1713–1766). Sigrid hade varit gift tidigare och från det äktenskapet fanns tre överlevande barn. Med Pål Olofsson fick hon ytterligare fem där de två yngsta dog som spädbarn.

Marnas bröllop stod ”hemma uti Påhl Olufs stuga” 1764. Hennes fästman hette Per Christensson, född 1741 och åbo på hospitalshemmanet nr 21 i Stora Råby socken. Han föddes i Kyrkheddinge, där hans far var åbo på nr 3. När Per var två år dog fadern och modern gifte om sig året efter.

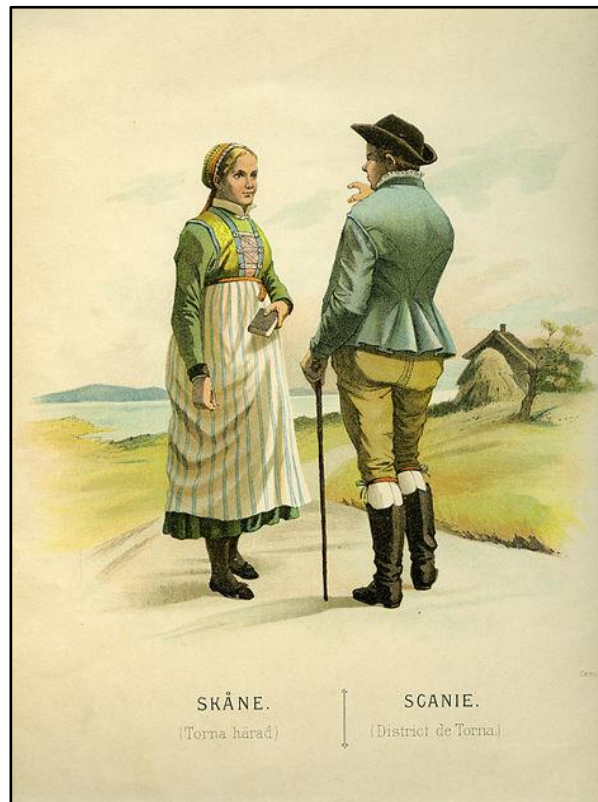
Per blev upptagen som fosterson hos sin farbror Per Andersson på Stora Råby 21 och övertog gården då farbrodern dog 1764 utan bröstarvingar. Fastern Anna Andersdotter var från Norra Nöbbelöv och yngre syster till Marna Pålsdotters mormor Margareta, så det föll sig troligen naturligt för Per att välja en hustru därifrån.

Det var alltså ett ungt husbondfolk som övertog gården, Marna 16 år och Per 23. Kvar på undantag bodde Pers faster, tillika Marnas mors moster, Anna som då var 64 år.

Gården och arbetet

Stora Råby nr 21 var ett hospitalshemman på ½ mantal. Gården lydde alltså under hospitalet i Lund och betalade skatt och del av avkastningen dit. 1779 betalade Per Christensson 6,47 RdrS (ca 2500–3000 kronor i dagens penningvärde) i ordinarie räntor samt termins- och salpeterskatt. Han levererade även kronotionde i form av råg, korn och havre.

1767 brann 15 gårdar i byn genom vådeld, men inte nr 21, som låg öster om kyrkan. Däremot brann en del av gården, 21:3, år 1921 och flyttades därefter upp till vägen. Åren 1787–89 genomfördes storskifte och 1805 gjordes enskifte. Av socknens 27 gårdar blev då endast fem kvar i själva byn runt kyrkan. Övriga gårdar monterades ned och flyttades. I skiftesprotokollet från 1805 anges att gården nr 21 är ”medelmåttigt byggd, med sju frukt- och några vilda träd”.

Ungt par i dräkter från Torna härad

Åren 1771–73 och även 1783–84 rådde missväxt i stora delar av Sverige, men tydligen klarade sig Stora Råby ganska bra. Enligt kyrkoherdens inlämnade statistik var årsväxten i socknen god till medelmåttig i början av 1770-talet. För 1783 anges den som ganska liten och för 1784 ”välsignad”. För resten av 1780-talet saknas uppgift.

Både Pers och Marnas bouppteckningar listar ett stort antal hästar, vilket väcker funderingar om gården kanske hade hästuppfödning. Dessutom höll man sig med två uppsättningar oxar för åkerbruket och ett par ungstutar. Tre-fyra kor var troligen lagom för gårdens eget behov. En skock får med lamm och en bagge fanns för kött- och ullproduktion, samt ett flertal grisar i olika

storlekar och en gåsflock. Inga höns är noterade, däremot sex bikupor.⁵

En panna i koppar fanns för husbehovsbränningen. Gårdens utsäde bestod av råg, korn och havre och senare även ärter samt en mindre mängd vete. Troligen låg kålgård och grönsaksland i anslutning till huset och rader med vinbärs- och krusbärsbuskar och äppleträd.

Ett flertal vagnar behövdes både i jordbruket och för resor samt en släde för vintertransporterna och en mängd olika jordbruksredskap. För jordbruket fanns bland annat en plog med ok för två oxar, vilket troligen var nödvändigt i tung jord.

Pers och Marnas bouppteckningar skiljer sig inte stort från farbrodern Per Anderssons. Det var alltså ett ganska välbärgat hushåll de övertog och förvaltade.

Rikedomen visas bland annat i ett antal silverskedar och ett par silverbägare, varav en var förgylld. Bouppteckningarna tar även upp kontanta medel, vilket inte var särskilt vanligt förekommande på 1700-talets landsbygd. Efter Pers död 1795 fanns i boet ca 100 RdrS vilket motsvarar ca 32 000 kronor i dagens penningvärde.

Åkdyna i yllebroderi från Stora Råby, dock inte Marnas

Stugan var möblerad med sängar, kistor och matskåp, ett långt bord och ett par mindre samt stolar, några med halmsits. På väggen hängde 1795 ett väggur. Till uppvärmning av dagligstugan fanns en järnkakelugn, så kallad sättugn, förutom spismuren i köket.

För matlagning och bak fanns kittlar i koppar och byttor i trä. Bland husgeråden fanns också ett gorånsjärn och ett väffeljärn och ”tortepannor” i

koppar, troligen bakformar. På bordet dukades det med tennfat och skålar samt djupa och flata tallrikar i tenn och trä.

Kardor, ullsaxar, häcklor, spinnrock och vävstol med tillbehör behövdes för att tillverka kläder och hemtextilier. På bänkar och stolar låg bänktäcken och stolsdynor. Flera åkdynor ingick i bohaget, både i röllakan eller sydda och trädde. Listan på sängtäcken, kuddar och lakan är lång och innehållsrik.

I Marnas bouppteckning från 1813 har tillkommit åtta flata porslinstallrikar, en soffa och gardiner för fönstren samt en bibel och två psalmböcker. Tyvärr är inte Marnas gångkläder specificerade. Det anges endast att de fem döttrarna skulle dela lika på moderns kläder.

Hur mycket av gårdens arbete hann och orkade Marna ta del i med tjugo barnsängar under tjugosex år? Av en husmor krävdes att hon skulle stå för matlagning, bryggning och bakning, vävning, klädsömnad och tvätt samt skötsel av köksträdgård, kor, får och fjäderfä. Under Marnas första tid som gift kan man ändå tänka att undantagsfastern Anna orkade arbeta en del. I hushållet fanns också de flesta år en piga och en yngre flicka till hjälp tills de hemmavarande döttrarna blev arbetsföra.

Husbonden hade oftast en eller två drängar och en yngre pojke som arbetade i jordbruket. Skötsel av hästar och oxar var också det en manlig syssla.

Per Christensson dog 1795 och tre år senare gifte Marna om sig med den 20 år yngre Sven Andersson (1769–1856) från Stora Råby nr 12.

Vardagsmat och kalas

Marnas och Pers döttrar samt två av sönerna gifte sig alla i Stora Råby. Det innebar ett antal bröllopfester, sammanlagt nitton dop- eller troligen hellre kyrktagningskalas och flera begravningar där mat och dryck serverades, för att inte tala om jul, påsk och andra högtider. Men äta skulle man ju göra också till vardags.

En arbetsdag serverades säkerligen rågmjölsgröt eller korngrynsgröt, bröd med gäs- eller svinflott och olika slags soppor, gärna med grönkål eller kanske en redd soppa med fläskkött och rotsaker – så kallad brännesnuda. Sill förekom givetvis i olika

⁵ Det var mycket vanligt att höns inte fanns med i bouppteckningen. Det betyder inte att gården saknade höns utan snarare att de inte ansågs representera något större

värde, vilket känns lite märkligt när minsta strumpa eller träbytta förtecknades.

former som exempelvis stekt sill eller lertallrikasill. Det var vanligt att kött och fisk koktes i spad med grönsaker och rotfrukter och sedan åts bredvid soppan. Till maten kunde man få måltidsdricka bryggd på korn, kanske blandad med kall mjölk. Gårdens hembryggda öl sparades för festligare tillfällen.

Potatisodlingen slog igenom på allvar först efter sekelskiftet 1800, men rovor och kålrötter var vanliga på middagsbordet tillsammans med olika kålsorter, morötter och lök.

På ett gille kunde man duka upp fem eller sex olika rätter, oftast framsatta samtidigt på bordet: Ett saltmatsfat med rökt fårbog, salt fläsk, saltad och rökt gås och olika korvar; soppa ”med mycket kött uti”; något slags fisk; en stek, kanske fläskstek; risgröt och äggkakaka och olika sorters bakverk. Som dryck serverades öl och brännvin. Gillena varade ofta i flera dagar och gästerna hade med sig förning, kanske en äggkakaka eller en bit rökt skinka, som de överlämnade till gårdens husmor.

Ett 1700-talsrecept på stekt gås

När gåsen är väl rengjord, så stoppas uti henne små äpplen, som äro pickade med en gaffel eller uddvass kniv, sedan sys skinnet igen med en tråd, gåsen sättes på spettet och låter henne för jämn eld gå, begjutes först med smör och sedan stadigt påöses med det som avrinne till dess hon bliver stekt. Kort förrän steken anrättas, så ingnides hon med sammanblandat salt och mjöl som en annan stek. Stekt gås kan ock fyllas med sviskonfyllning av samma slag som till grisar.

Och vad hände med alla dessa barn...?

Barnadödligheten var hög på 1700-talet, 25–30 procent. Av Marnas och Pers tjugo barn överlevde endast nio, fem döttrar och fyra söner. En son var dödfödd. Nio av barnen dog under sitt första levnadsår av ”okänd barnsjuka” och dottern Kerstina som nioåring 1779 av ”tvinsot”, en beteckning för flera odiagnostiserade sjukdomar som kunde vara diabetes, rakitis eller helt enkelt undernäring.

Äldsta dottern Bereta/Bertha (1765–1844) var 1785 först ut att gifta sig. Hennes blivande make var Nils Larsson (1755–1799), som då hade övertagit Stora Råby nr 16. Han var född i Norra Nöbbelöv och son till Beretas mormors morbror Lars Andersson. Nils Larssons syster Kerstina var då gift med Nils Olsson på Stora Råby 22.

Året efter Nils Larssons död gifte Bereta om sig med riksdagsmannen och nämndemannen Mattias Nilsson (1774–1856), ursprungligen från Hardeberga. Han deltog bland annat 1810 i den riksdag i Örebro då Jean Baptiste Bernadotte valdes till tronföljare. Bereta och Mattias fick fyra barn tillsammans.

Bland Beretas och Nils sju barn fanns sönerna Lars (1787–1848) och Per (1794–1860). Deras barn Jöns Larsson (1820–1860) respektive Malena Persdotter (1834–1906) gifte sig med varandra 1857 och kom att bo på Stora Råby nr 5.

Jöns och Malenas dotter Johanna (1860–1922) gifte sig 1881 i Lunds landsförsamling med smeden och maskinisten Sven Lindeberg. De bodde först i Lilla Råby och flyttade till Stora Råby nr 3 1882. Johannas och Svens dotter Ellen är mina barnbarns farmors farmor.

Anna (1768–1855) gifte sig 1787 med Per Nilsson (1757–1816), åbo på Stora Råby nr 20.

Marna (1769–1844) gifte sig 1798 med Anders Olsson (1777–1824) från Stora Råby nr 12, samma år som hennes mor gifte sig med Anders äldre halvbror Sven Andersson.

Per (1772–1832) blev åbo på nr 8 i Kyrkheddinge. Han gifte sig där 1803 med Anna Pålsdotter (1782–1869) som var från byn.

Pål (1773–1831) gifte sig 1802 i Stora Råby med Bereta Jonsdotter (1778–1851) från Hardeberga, som tjänade piga i Stora Råby, bland annat hos hans syster Anna. De flyttade till Reslöv och Pål blev åbo på nr 20 där.

Margareta (1778–1843) gifte sig även hon 1798. Maken hette Hans Clemmedsson (1769–1806) och var åbo på Stora Råby nr 1. Hans Clemmedsson blev ägare till nr 14Q efter enskiftet men dog någon månad före inflyttningen. Efter hans död gifte Margreta om sig med Nils Larsson (1773–1842) och de levde sedan på nr 14.

Hanna (1781–1851) gifte sig 1802 med Anders Svensson (1767–1835) från Odarslöv, som då var stalldräng på Flyinge. De bosatte sig på Sibbarp nr 1, Reslöv.

Ola (1785–1850) gifte sig 1816 i Bjällerup med Sara Larsdotter (1795–1856) från Hardeberga, som

vid tiden för bröllopet tjänade piga i Bjällerup nr 12. De bosatte sig på Norretorp 1, Hardeberga.

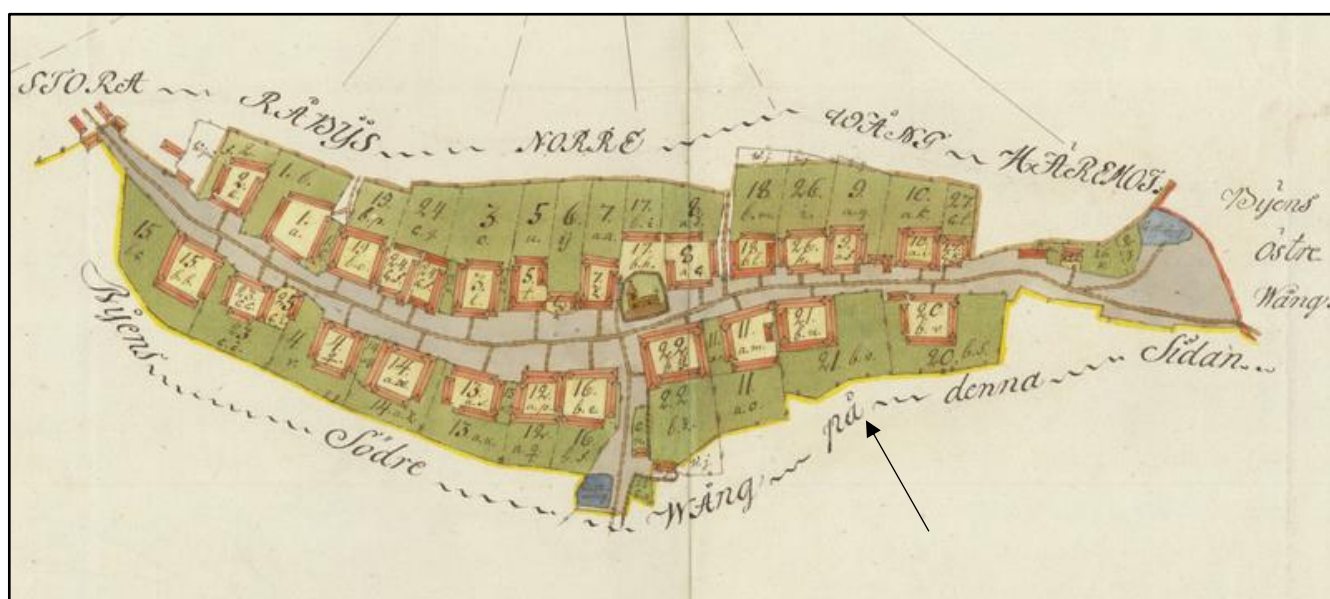
Anders (1788–1865) gifte sig 1813 med Boel Kerstensdotter (1788–1859) från Stora Råby nr 3. De bodde först på nr 21:2 och från 1843 på nr 3. Anders var nämndeman. De fick inga barn tillsammans. Boels brorson Kersten Assarson övertog nr 21:2.

Boels systerdotter Bengta Jönsdotter var gift med Anders systerson Pål Nilsson, son till ovannämnda Bereta Persdotter och Nils Larsson. Han dog i Lund 1827 endast 36 år gammal och då tog Anders och Boel barnen Hanna och Nils som fosterbarn.

Nils Pålsson (1826–1891) övertog Stora Råby nr 3. Hanna (1824–1907) gifte sig 1849 med ladufogden Jöns Jonsson. De brukade häradshövdingebostället, sammanslaget av nr 1, 2 och 26, till 1862 då familjen flyttade till Lund. Bland deras barn finns de kända systrarna, fotograferna Maria och Lina Jonn samt konstnären Erika.

När 1900-talet gick in levde ättlingar till Marna Pålsson på åtminstone fyra av gårdarna i Stora Råby.

Marianne Kindgren

Karta över Stora Råby 1801 före utflyttningen. Gård nr 21 vid pilen, kyrkan i mitten.

Källor och litteratur

Bouppteckningar i Torna respektive Bara häradsrätts handlingar

Kyrkböcker för Stora Råby, Norra Nöbbelöv, Kyrkheddinge, Reslöv, Hardeberga och Lund

Lantmäteriets protokoll från enskiftet 1805 www.lantmateriet.se

Lunds hospital, räkenskaper 1772–1780

Mantalslängder för Stora Råby och Norra Nöbbelöv i Torna härad och Kyrkheddinge i Bara härad

Bringéus, Nils-Arvid: *Bouppteckningar som etnologisk källa*. Lund 1977 samt *Matkultur i Skåne*. Borås 1981.

Edvinsson, Rodney och Söderberg, Johan: *A Consumer Price Index for Sweden 1290–2008, Review of Income and Wealth*, Stockholm 2011

Jönsson, Sigbritt och Ask, Carl Gustaf: *Stora Råby, gårdar och brukare under 300 år*. Lund 2010

Ohlsson, Anders: *Stora Råby socken, några anteckningar ur dess historia*. Lund 1954

Palmær, Margit: *Cajsa Warg och hennes kokbok*. Stockholm 1985

Bildkällor

Ungt par i dräkter från Torna härad ur Thulstrup: *Afbildningar av nordiska dräkter* (Public domain)

Åkdyna från Stora Råby. Foto från *Hemslöjdens samlingar i Digitalt museum*. (publicerat med tillstånd av Skånes hemslöjdsförbund)

Karta över Stora Råby 1801 från *Lantmäteriets historiska kartarkiv* www.lantmateriet.se

Skånes släktforskarvecka

Smakprov på föredrag och några bilder från uppstarten på Arkivcentrum Syd 4 juli

Skånepolisens tidigare presstalesperson Ewa-Gun Westford inledde dagens föredrag i en fullsatt hörsal.

Hon berättade bland annat om sin uppväxt som en nyfiken tös som tidigt bestämde sig för polisyrket och om att börja polisskolan som en av få kvinnor på 70-talet.

Det är viktigt att behålla sin egen identitet som kvinna i ett mansdominerat yrke, menade hon. Hon betonade också hur polisrollen förändrats genom åren och vikten av att inte ge upp när man ställs inför svårigheter. Och de tuffa situationerna har varit många under hennes yrkesliv.

Efter nära 50 år i yrket upplever hon det svårt att hänga undan uniformen. Hon känner sig tvångspensionerad, avslutade hon.

Jonny Andersson, Destination Lund, berättade om Lund för tusen år sedan – det vikingatida Lund, Vi fick smakprov på danska kungars intresse för och engagemang i Lund. Vidare något om den delvis sankta naturen i det tidiga Lund, en eventuell förekomst av en trelleborg samt kyrkors uppförande och raserande.

Han berättade även lite om den rika kyrkostaden och om att mer historia nog fortfarande ligger begravd under jord.

Arkivarie Krister Hansson från kommunarkivet gav en kort beskrivning av vad kommunala arkiv kan innehålla som är av intresse för släktforskare. Fördelar och fallgropar förknippade med arkivhandlingarna presenterades också. Avslutningsvis fick vi en praktisk och fascinerande illustration från Hanssons egen forskning om sin farfar och sina föräldrar.

Bo Lundqvist, chef för Kalla fall-gruppen i polisregion Syd, höll föredrag om hur polisen använder DNA-tekniken både för att binda och för att fria misstänkta gärningspersoner. Metoden att analysera DNA-spår förbättras hela tiden. DNA som hittades på brottsplatsen för ett antal år sedan kan idag kanske lösa gamla mord och få en

gärningsperson fälld. Den borttagna preskriptionstiden för vissa svåra brott är också betydelsefull.

För framtiden hoppas polisen på ett lagförslag som ger möjlighet att i vissa fall ta hjälp av släktforskare, för att på samma sätt som i Linköpingsfallet hitta en skyldig.

Grundligt polisarbete är alltid viktigast och DNA kan inte få någon fälld men är stödbevisning och kan vara den sista pusselbiten.

Joakim Bengtsson, värderingsexpert från Antikrundan, höll ett inspirerande föredrag om allt från hur man diskar ömtåligt gods till hur man lämpligen upprättar ett testamente.

Vem ska till exempel arva den släktforskning du har ägnat tusentals timmar åt? Finservisen får absolut inte delas upp, så vem ska få den? Proveniensen är naturligtvis viktig och alla historier som kan finnas runt arvegodset bör föras vidare.

Vi fick även ett par exempel på hur inspelningen av Antikrundan kan gå till, där en bra historia om ett föremål är förut-sättningen för ett lyckat program.

Dagen avslutades med en vandring tillsammans med Lars Lundberg. Ett tjugotal personer samlades vid domkyrkan för en promenad med berättelser om slaget vid Lund 1676. Vägen gick längs en del av slagfältet och var planerad att sluta vid monumentet strax söder om Norra Ringen. En kraftig regnskur vid Norra kyrkogården gjorde dock att vandringen avbröts där.

Lunds Släktforskarförening kan också glädjas åt ett antal nya medlemmar som inspirerades av dagen.

Styrelsen LSF

Invigningstalare SkSF:s Hans-Göran Nilsson t.h. och Claes Westrup LSF. Trängsel på väg in i hörsalen och kring montrarna.

*Glada damer i välbesökt café.
LSF:s bokbord.
Besökare får hjälp av jourhavande släktforskare*

Lunds Släktforskarförening LSF

Org.nr: 802420-3997

E-post: info@lundsslaktforskarforening.se

Hemsida www.lundsslaktforskarforening.se

c/o Lars Åke Sellberg, Husmansvägen 10, 227 38 Lund

Medlemsavgiften är 180 kr/år. Makar/sambos betalar 240 kr/år tillsammans. Avgiften för personer bosatta utomlands är 200 kr/år. För dem, som inte varit medlemmar tidigare och som anmäler sig efter 1/8, gäller halv avgift. Medlemsavgiften sätts in på pg 498 4745-2.

Glöm inte att ange namn, adress och för vilket år avgiften gäller.

De medlemmar som så önskar, kan förutom namn och adress även ange en mailadress. Då detta enligt GDPR är en icke verksamhetskritisk uppgift, så krävs ett aktivt medgivande från medlemmen, att LSF får lagra mailadressen. LSF tolkar en angiven mailadress som ett sådant medgivande. LSF uppdaterar sin sändlista för Nyhetsbrev med den anmälda mailadressen.

De medlemmar som önskar få Lundagenealogen digitalt som pdf, kan anmäla detta till mailadressen nedan. Regelverket för lagring av mailadress är detsamma som för nyhetsbrevet

medlem@lundsslaktforskarforening.se

Lunds Släktforskarförenings hantering av medlemsuppgifter är anpassade till kraven i Dataskyddsförordningen (GDPR). Detta finns beskrivet på hemsidan under rubriken "Om LSF".

Styrelse

Ordförande: Claes Westrup e-post: claes@westrup.se

Vice ordförande: Bengt Schultz e-post: bengt.schultz@telia.com

Sekreterare: Margareta Arnell e-post: margareta.arnell@telia.com

Kassör: Lars Åke Sellberg e-post: la.sellberg@gmail.com

Övriga styrelsemedlemmar:

Anders Lindberg e-post: aelindberg2004@yahoo.se

Marianne Kindgren e-post: mykindgren@gmail.com

Nils Mandahl e-post: nils.mandahl@med.lu.se

Redaktionskommitté för Lundagenealogen

Redaktör: Eva von Rosen E-post: redaktor@lundsslaktforskarforening.se

Ansvarig utgivare: Claes Westrup

Marianne Kindgren

Bengt Schultz

Nils Mandahl

Revisorer Nils-Erik Persson (sammankallande) och Berne Jönsson

Revisorssuppleant Rolf Nilsson

Valberedning: Magnus Hellblom (sammankallande)

Föreningen, som hade 170 medlemmar vid utgången av år 2021, är ansluten till Skånes Släktforskarförbund och Sveriges Släktforskarförbund

Program hösten 2022

Samtliga träffar utom Arkivens dag och släktforskarkursen hålls på Träffpunkten Laurentiigatan 18 i Lund (ingång till vänster in på gården).

Tisdagen den 6 september kl. 14: Skriva mikrohistoria

Marianne Kindgren

Introduktion till grundkurs i släktforskning. Plats: Träffpunkt Arkivgatan 7C.

Torsdagen den 15 september kl. 19.00: Historiska kartor i släktforskningen

Lena Ringbrant Ekelund

Vilka kartor finns? Var hittar man dem? Hur kan man använda dem?

Tisdagen den 20 september kl. 10.00–12.15 Start för Grundkurs i släktforskning.

Plats Träffpunkt Arkivgatan. Kursen hålls på tisdagar under sex tillfällen, samma tid och plats.

Torsdagen den 13 oktober kl. 19.00: Pesten på besök

Bodil Persson

Pestens spridning i den enskilda socknen och i Skåne i stort. Försöken att hindra spridning.

Lördagen den 12 november Arkivens dag: Myter och mysterier

Plats: Arkivcentrum Syd, Porfyrvägen 20, Lund.

Mer info samt tider kommer på Arkivcentrums webbplats.

Torsdagen den 17 november kl. 19.00. Medlemscafé med frågor och diskussioner

Torsdagen den 8 december kl. 19.00: Från örter till piller Läkemedel under gångna sekler fram till dagens forskning.

Fil. dr Stefan Leander. Docent i farmakologi.

Torsdagen den 1 september och torsdagen den 20 oktober kl. 16.00 – 18.00 på Stadsbiblioteket
Anders Lindberg och Bengt Schultz är jourhavande släktforskare

**Välkomna
Programmet i samarbete med Sensus Studieförbund**

Medlemsförmåner för medlemmar i Lunds släktforskarförening

Rabatt på böcker och andra produkter i Rötterbokhandeln www.rotter.se

Rabatt vid prenumeration på magasinet Släkthistoriskt Forum

25 % rabatt på Ancestrys World De Luxe årsabonnemang

20 % rabatt på Ancestry DNA

30:- rabatt på Skånes Släktforskarförbunds månadsföredrag (ord pris 80:-)